

چکیده پایان‌نامه شماره ۶۳۲۲، کارشناسی ارشد، دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

نگارنده: امیر همتی بخشکندی

عنوان: بافت شناسی و شیمی بافتی مقایسه‌ای روده کور بوقلمون‌های (Meleagris gallopavo) نر و ماده بالغ محلی در آذربایجان غربی- ایران

چکیده:

بوقلمون در قسمت‌های مختلف جغرافیایی کره زمین توانایی زیست و پرورش را دارد. این پرنده از نظر اقتصادی (تولید گوشت) حائز اهمیت می‌باشد. روده‌های کور (سکوم) به صورت کیسه‌های طویل و کور بوده که هر کدام از بخش نزدیک یا قاعده‌ای، بخش طویل میانی یا بدنه و بالاخره یک بخش دور کوتاه یا راس تشکیل شده است. در پرندگان مانند مرغ خانگی (*Gallus domesticus*)، بوقلمون، و غازها روده کور یا سکوم دارای اهمیت گوارشی از یک طرف و ایجاد مقاومت در برابر بیماری‌ها از طرف دیگر حائز اهمیت می‌باشد (بدلیل حضور بافت لنفاوی با حجم زیاد). بنابراین، این عضو دارای اهمیت آناتومیکی، بافت‌شناسی، فیزیولوژیکی و ایمنی‌شناسی می‌باشد. با توجه به اینکه در رابطه با بافت‌شناسی و هیستوشیمی سکوم بوقلمون به خصوص در بوقلمون سیاه بومی آذربایجان اطلاعات کمی وجود دارد، در این تحقیق به بررسی بافت‌شناسی قسمت‌های مختلف سکوم در بوقلمون نر و ماده این گونه پرداخته شد. بدین منظور، جهت مطالعه بافت‌شناسی سکوم بوقلمون، ۱۰ قطعه از جنس نر و ماده به تعداد مساوی و به وزن تقریبی ۴ الی ۶ کیلوگرم تهیه شد. پس از بیهوش نمودن و آسان‌کشی حیوانات، سکوم آنها جدا شده و در محلول فرمالین بافري ۱۰٪ قرار گرفتند. سپس از نمونه‌ها مقاطع بافتی تهیه گردید و پس از رنگ‌آمیزی با هماتوکسیلین-ئوزین برای مطالعه عمومی و بررسی هیستومورفومتری (اندازگیری ضخامت لایه مخاطی سکوم، ارتفاع چین‌های سکومی، ارتفاع پرزهای سکومی، ارتفاع غدد مخاطی، ضخامت لایه عضلانی سکوم و اندازگیری پراکندگی بافت لنفاوی منتشر و تراکم سکومی و سلول‌های لنفوسیت در سه قسمت (پروگزیمال، میانی، دیستال) سکوم بوقلمون نر و ماده) استفاده شد. همچنین رنگ‌آمیزی پاس برای بررسی میزان پراکندگی سلول‌های جامی در سه قسمت سکوم بوقلمون نر و ماده و رنگ‌آمیزی ماسون تری کروم برای ارزیابی رشته‌های کلاژن از نظر بافت‌شناسی و هیستوشیمی مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد سکوم‌ها از نظر موقعیت آناتومیکی همانند سایر پرندگان، به صورت زوج و در محل پیوندگاه ایلئومی سکومی به رکتوم کوتاه متصل هستند. نتایج بررسی هیستومورفومتری ضخامت لایه مخاطی سکوم، ارتفاع چین‌های سکومی، ارتفاع پرزهای سکومی، ارتفاع غدد مخاطی، و ضخامت لایه عضلانی سکوم در سه قسمت (پروگزیمال، میانی، دیستال) نشان دهنده بیشتر بودن میانگین ضخامت هر سه قسمت در جنس نر در مقایسه با جنس ماده می‌باشد. همچنین میانگین قطر ندول‌های لنفی در بوقلمون نر بیشتر از بوقلمون ماده بود. پراکندگی ندول‌های لنفی در جنس ماده در بخش پروگزیمال و دیستال بوده، اما در جنس نر پراکندگی ندول‌های لنفی تنها در بخش پروگزیمال سکومی بود. تعداد سلول‌های جامی از ابتدا به انتهای سکوم بوقلمون ماده در مقایسه با بوقلمون نر بیشتر بودند. در بررسی تراکم رشته‌های کلاژن اختلاف معنی‌داری بین جنس نر و ماده یافت نشد. مطالعه حاضر نشان داد که میانگین پارامترهای هیستومورفومتری در دو جنس نر و ماده و بخش‌های مختلف سکوم اختلاف معنی‌دار دارند.

واژه‌های کلیدی: سکوم، بوقلمون، بافت شناسی، شیمی بافت، هیستومورفومتری.